מספר פנימי: 573309

הכנסת העשרים

יוזמים: חברי הכנסת בצלאל סמוטריץ'
יואב בן צור
יעקב מרגי
יגאל גואטה
שולי מועלם-רפאלי
מרדכי יוגב
ניסן סלומינסקי
יצחק וקנין
משה גפני
מנחם אליעזר מוזס
ישראל אייכלר
אורי מקלב
דוד ביטן
שרן השכל
מכלוף מיקי זוהר
יואב קיש
אברהם נגוסה
דוד אמסלם
אלי כהן

פ/2784/20

הצעת חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון – כללים אחידים למתן תעודת הכשר), התשע"ו–2016

הוספת סעיפים 2א ו-2ב

1. בחוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג–1983[1], אחרי סעיף 2 יבוא:

"קביעת כללים אחידים למתן תעודת הכשר

2א. (א) מועצת הרבנות הראשית לישראל רשאית לקבוע כללים אחידים למתן תעודת הכשר, בין היתר, בעניינים אלה:

[1] ס"ח התשמ"ג, עמ' 128.

(1) קביעת רמות כשרות שונות ודרישות הכשרות ביחס לכל רמה;

(2) התנאים לכשירותם והתאמתם של משגיחי כשרות;

(3) מסמכים שעל בעל בית האוכל או יצרן של מצרך להציג בפני הרב נותן תעודת ההכשר או מי שהסמיך לכך או בפני משגיח הכשרות במקום;

(4) היקף שעות השגחה הנדרש לפי סיווג בית האוכל, מקום הייצור של המצרך, לפי העניין;

(5) כל עניין אחר הדרוש לשם שמירה על דיני הכשרות.

(ב) נקבעו כללים כאמור בסעיף קטן (א), לא ייתן רב נותן תעודת ההכשר תעודה כאמור, אלא בהתאם לכללים האמורים.

(ג) הכללים יפורסמו באתר האינטרנט של הרבנות הראשית לישראל וברשומות.

ועדה לביטול הסמכת רב נותן הכשר

2ב. (א) ועדה שמינתה מועצת הרבנות הראשית לישראל רשאית לקבוע כי תבוטל הסמכתו של רב נותן תעודת הכשר, אם ראתה שהרב פועל שלא בהתאם לכללים שנקבעו כאמור בסעיף 2א.

(ב) הוועדה תמנה שלושה חברים והם:

(1) דיין או דיין שיצא לגמלאות ורב עיר או רב עיר שיצא לגמלאות, או שני רבני עיר כאמור;

(2) מנהל אגף הכשרות הארצי במועצת הרבנות הראשית לישראל או נציגו.

(ג) מונה דיין לכהן בוועדה, יהיה הוא היושב ראש; מינתה המועצה שני רבני עיר, תקבע המועצה מי מביניהם יכהן כיושב ראש.

(ד) הוועדה לא תקבל החלטה כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שתינתן לרב הזדמנות לטעון טענותיו."

דברי הסבר

סעיף 2 לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ם–1980, קובע כי אחד מתפקידיה של מועצת הרבנות הראשית לישראל הוא מתן תעודות הכשר. סעיף 2 לחוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג–1983, קובע כי הרשאים לתת תעודת הכשר הם:

"(1) מועצת הרבנות לישראל או רב שהיא הסמיכה לכך.

(2) רב מקומי המכהן במקום שבו נמצא בית האוכל, מקום השחיטה או מקום הייצור של המצרך.

(3) לעניין תעודת הכשר בצה"ל – הרב הראשי לצה"ל או רב צבאי שהוא הסמיך לכך".

לצד האמור, המועצה לא הוסמכה בחקיקה לקבוע כללים אחידים למתן תעודת הכשר אשר יחייבו את הרבנים שהוסמכו לתת תעודת הכשר לפעול על פיהם. בית המשפט העליון קבע בבג"ץ 11157/03 **אירוח גולן נ' הרבנות הראשית לישראל**, ניתן ביום 02.03.2006) כי מועצת הרבנות הראשית מוסמכת בהתאם למצב המשפטי הקיים, להנחות את הרבנים המקומיים בענייני כשרות. באותו עניין קבע בית המשפט כי: "הרשות האחראית לגדור את מתחם שיקול הדעת של הרבנים המקומיים בנושא הענקת כשרות היא הרבנות הראשית. כל רב מקומי כפוף למדיניותה של הרבנות הראשית, המייצגת את ליבת הדין ההלכתי בנושא הכשרות, ליבה אשר צריכה להיות אחידה בכל אתר ואתר בישראל".

לאורך השנים אישרה מועצת הרבנות הראשית נהלים רבים הנוגעים לכשרות המזון. נהלים אלו מופצים בקובץ הנחיות אגף הכשרות הארצי של הרבנות הראשית לישראל ומפורסמים באתר האינטרנט של הרבנות הראשית. עם זאת, בנסיבות הנוכחיות, בהיעדר הסדרה חקיקתית מחייבת, קיימת שונות מסוימת בין הרבנים המוסמכים לתת תעודת הכשר לעניין המדיניות למתן תעודת הכשר. עניין זה יוצר קושי, בין השאר, עבור יצרנים המשווקים תוצרתם בקנה מידה אזורי או ארצי, או עבור רשתות מזון הפועלות בפריסה ארצית, אשר נתקלים, לעיתים, בחוסר אחידות לעניין דרישות הכשרות של הרבנים המקומיים השונים. עובדה זו יוצרת גם חוסר בהירות בקרב ציבור צרכני המזון הכשר, הואיל ובכל רשות מקומית תעודת ההכשר עשויה לשקף נורמות כשרותיות שונות.

יש לציין, כי בהתאם לסעיף 12 לחוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג–1983, מי שסירבו לתת לו תעודת הכשר רשאי לערור על כך לפני מועצת הרבנות הראשית לישראל, כך שגם כעת המחוקק מכיר בסמכותה של המועצה להתערב בשיקול הדעת של רבנים מקומיים לעניין מתן תעודת הכשר. עם זאת, אין מדובר בהסדר חקיקתי המאפשר למועצה לקבוע מראש כללים אחידים למתן תעודת הכשר.

הצעת החוק נועדה להסמיך את המועצה לקבוע כללים אחידים מחייבים לעניין מתן תעודת הכשר. הכללים יעסקו במכלול ההיבטים הנוגעים לכשרות המזון בבית האוכל והם יהיו שקופים לציבור הרחב. רב המוסמך לתת תעודת הכשר יהיה מחויב לפעול אך ורק לפי הכללים שנקבעו. הצעת החוק תביא לקביעת סטנדרטים אחידים ומחייבים לרמות הכשרות השונות וליצירת ודאות ושקיפות ציבורית.

בנוסף, הצעת החוק מסדירה את הדרך לביטול הסמכת רב נותן הכשר בנסיבות בהן הרב פעל בחריגה מן הכללים שנקבעו, באמצעות ועדה שתמנה מועצת הרבנות הראשית אשר תהיה מורכבת מדיין, רב עיר או לחלופין שני רבני עיר, ומנהל אגף הכשרות הארצי ברבנות הראשית. כמובן, שבמקביל לביטול הסמכה כאמור, מועצת הרבנות הראשית לישראל תידרש להסמיך רב עובד ציבור אחר לשם מתן תעודות הכשר באותה רשות מקומית או יישוב, לפי העניין.

הצעת חוק זו הוגשה בעבר כתזכיר חוק מטעם המשרד לשירותי דת.

הצעה זו נתמכת על ידי הרבנים הראשים לישראל, הראשון לציון הרב יצחק יוסף והרב דוד לאו.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ד' באדר ב' התשע"ו – 14.3.16